

נגיעות מפרשת השבוע עקב

פרשת השבוע "עקב" מתחילה בהבטחות ובברכות שהתגשמו ובע"ה יתגשמו אולם ישנם תנאים מאוד ברורים :

"והיה עקב תשמעונו, את המשפטים האלה, ושמרתם ועשיתם, אתם ושמר ה' אלהיך לך, את-הברית ואת-החסד, אשר נשבע, לאבותיך ואתה, וברכך והרבה..."

בפרשה ברכות רבות ועצומות כמעט בכל תחומי החיים, הקב"ה מעניק אהבה למאמיניו, צאצאים מבורכים, פרנסה בשפע ובקלות בריאות וריחוק מכל המחלות, מיגור ונטרול אויבי ישראל, יש גם מרשם לתרופה פסיכולוגית כנגד פחד מהאויב – חיזוק האמונה בה' וזיכרון כל הניסים והנפלאות שנעשו לעם ישראל "כי תאמר בלבבך, רבים הגוים האלה ממני; איכה אוכל, להורישם. לא תירא, מהם: זכר תזכר, את אשר-עשה ה' אלהיך, לפניה, ולכל-מצרים. המסת הגדלת אשר-ראו עיניך, והארת והמפתים והיד התזקה והזרע הגטויה..." הזיכרון של ההצלחה בעבר יחד עם האמונה החזקה לעתיד יבטל כל מכשול העומד בפני המאמין, מצד שני משה אינו מסתיר ואינו מייפה, לדור שאינו ראוי לא יהיו ברכות חו"ח ואל יצפה להם "והיה, אם-שכח תשכח את ה' אלהיך, והלכת אחר אלהים אחרים... העדתי בכם היום, כי אבד תאבדו".

חשוב לזכור להעריך ולברך את ה' אשר יוצר לנו את ההצלחות בכל התחומים ולא להיכנס לשאננות ושיגרה "אל-תאמר בלבבך, בנה ה' אלהיך אתם (את אויבי ישראל) מלפניך לאמר, בצדקתי הביאני ה', לרשת את-הארץ הזאת" ומיד ממשיך "לא בצדקתך, ובנישך לרבך, אמה בא, לרשת את-ארצם כי ברשעת הגוים האלה ה' אלהיך מורישם מפניך" לעיתים עם ישראל אינו ראוי לתמיכת ה' אך מעשי האויב רעים ומאוסים בעיני ה' עד שאנו "זוכים מן ההפקר" אולם אל לנו לסמוך על כך לעולם ומיד מובאים מעשיו הרעים והקשים של עם ישראל בעצמו.

לסיום משה אומר לישראל בצורה מאד פשוטה "ועתה, ישראל מה ה' אלהיך, שאל מעמך כי אם-ליראך את ה' אלהיך ללכת בכל-דרךיו, ולא תהבה אתו, ולעבד את ה' אלהיך, בכל-לבבך ובכל-נפשך...."

באתר ויקי וורט יש פירוש יפה של הנודע ביהודה ששואל מדוע כתוב "שואל מעמך" אלא היה צריך להיות "מבקש מעמך"? או דורש ממך והוא מיישב זאת בצורה יפה ע"פ חז"ל שדרשו שאין אדם בעולם שיכול להקדים טובה, לעשות טובה לקב"ה, אלא נהפוך הוא, הקב"ה מקדים טובה שעליה האדם צריך להודות, ורק מכוחה הוא יכול לקיים מצוות, אין אדם יכול לקיים מצוות מילה - בטרם נתן לו הקב"ה בן, אדם מתפרנס ומזה ייתן צדקה ומעשרות, כשיגיע אדם לארוחה והמזון ערוך ומוכן לפניו יברך על שיש לפניו אוכל ולאחר שסעד את נפשו יברך כשהוא שבע, כך ברוב המצוות, האפשרות לקיימן היא רק לאחר שהקב"ה נתן לאדם דבר כלשהו.

בפרשה הזו כמו גם בקודמתה יש עניינים עמוקים של אמונה ופעמים רבות מופיעים המושגים של "יראת ה' אהבת ה', ועבודת ה'" וידוע ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" לאדם ניתנה הברירה החופשית לגמרי ללכת בדרך ה' ובמצוותיו או לא, אך באותו הרעיון של ההסבר הקודם, אדם שבחר מרצונו החופשי ביראת שמיים הרי שכביכול הקדים במעשיו את ה', ולכן גם יזכה שהקב"ה "לא יישאר חייב" וישלם לו את שכרו. (מתוך שלא לקבל שכר). יש הרואים רמז בכך שאדם זה כביכול מלווה מצוות לקב"ה "על החשבון", והסבר זה מבוסס על הרמז במילים "מה ה' אלהיך, שאל מעמך", כלומר, באיזו מצוה הקב"ה יהיה השואל (לווה) ואתה המשאיל (מלווה)? אין מצוה שכזו אלא כמו בחירה בדרך חיים של "פי אם-ליראך" הבחירה האישית של האדם להקדיש את חייו לאמונה בה' וללכת בדרך הישרה ללא כל תנאי וללא כל שכר מראש.

ובע"ה יתקיים בנו "ושמרתם, את-כל-המצוה, אשר אנכי מצוה, היום למען תתקו, ובאתם וירשתם את-הארץ, אשר אתם עברים שמה, לרשתה. ולמען תאריכו ימים על-האדמה, אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם ולזרעם ארץ זבת חלב, ודבש."

שבת שלום.

שלר איתן

לעילוי נשמת אבי, מורי ורבי אברהם חנן בן נתן ואטל ז"ל